

8. Мельничук М. М. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій юнаків із різним рівнем саморегуляції / М. М. Мельничук // Молодий вчений. Науковий журнал. №12 (88) грудень 2020. – С. 67–75.

УДК 378.04:159.9]:316.772.4

ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Маданцян К. Г.

*Полтавський національний педагогічний університет іменні
В. Г. Короленка*

karina.madantsyan@gmail.com

Одним із головних аспектів становлення гарного професіонала у сфері психології, це розуміння важливості толерантності, а особливо комунікативної толерантності у майбутніх спеціалістів. Комунікативна толерантність є особливо важливим компонентом у розвитку професіоналізму, особливо у юнацькому віці, оскільки визначившись зі своїм майбутнім шляхом та прагненням розвиватися у соціономічній сфері, студенту важливо розвивати своє розуміння унікальності людини та здатність толерантно сприймати кожен особистість. У зв'язку з цим актуальність дослідження полягає у цілісному дослідженні комунікативної толерантності юнаків, як складової професійного становлення майбутніх психологів.

Мета статті – розкрити та проаналізувати важливість комунікативної толерантності у становленні майбутніх психологів.

Однією з головних проблем дослідження комунікативної толерантності постає саме у соціокультурному контексті. На сьогоднішній день особливо актуальною представляється проблема толерантності комунікації серед молоді.

Формування комунікативної толерантності починає особливо сильно формуватися у підлітковому віці, але не менш важливим воно є у юнацькому віці, особливо у професійному становленні майбутніх психологів, у яких комунікативна толерантність відіграє не останню роль.

Психолог повинен відповідати високим професійним вимогам, щоб бути конкурентоспроможним на ринку праці. Він повинен вміти не тільки проектувати і реалізовувати освітній процес, виходячи з потреб і можливостей клієнта, а й вміти вести діалог з представниками різних соціальних груп, культур, віросповідань і бачити в кожній людині унікальну цінність та окрему не схожу на інших особистість.

Для початку варто зазначити, що формування поняття «толерантність» тривало протягом багатьох століть, в різних культурах, через це має різні смислові відтінки [4].

Відповідно до Декларації принципів толерантності, схваленої Генеральною конференцією ЮНЕСКО (1995), «...толерантність означає поважання, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості...» [3].

Розглянувши точки зору стосовно визначення поняття комунікативної толерантності багатьма психологами та спеціалістами дослідження цієї тематики. Найбільш повне визначення надав В. В. Бойко: «характеристику ставлення особистості до людей, що демонструє ступінь переносимості нею неприємних або неприйнятних, на її думку, психічних станів, якостей і вчинків партнерів по взаємодії» [1].

У сучасній психологічній літературі поняття «комунікативної толерантності» визначається як вид соціально-психологічної толерантності, який являє собою ставлення особистості до інших людей, їхніх психологічних станів, до їхніх якостей і вчинків у ситуаціях комунікативної взаємодії з домінантною спрямованістю свідомості на терпиме, безконфліктну комунікативну поведінку, на особливий, доброзичливий тип взаємодії індивіда з іншими людьми [2].

Проведено аналіз психологічних чинників формування комунікативної толерантності у юнацькому віці. Було проаналізовано поняття юності, проаналізовано, що одними з головних критеріїв становлення комунікативної толерантності в юнацькому віці є саме соціокультурне середовище, а особливо родина та стиль сімейного виховання.

Для дослідження рівня комунікативної толерантності студентів психологів доцільно використовувати такий метод емпіричного дослідження, як стандартизоване опитування, оскільки він дозволяє за короткий проміжок часу одержати великий об'єм інформації. Арсенал дослідження складається із наступних методик: методика діагностики загальної комунікативної толерантності В. В. Бойко; опитувальник здатності до самоуправління у спілкуванні; методика діагностики прийняття інших (за шкалою В. Фея).

Організація дослідження комунікативної толерантності був проведений для студентів четвертого курсу Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка у лютому-березні 2021 року. В дослідженні брали участь студенти віком від 20 до 23 року, які навчаються на четвертому курсі психолого-педагогічного факультету, стаціонарного відділення за спеціальністю 053 Психологія. Обсяг вибірки становить 60 осіб. До неї увійшли представники обох статей (12 чоловічої та 48 жіночої статі).

Виходячи з отриманих результатів, можна зробити наступні висновки. Переважна більшість студентів-психологів, а саме 60% мають високі показники загальної комунікативної толерантності, це може свідчити, що студенти повністю сприймають партнерів по спілкуванню такими, якими вони є, розуміють внутрішній стан та поведінку, не прагнуть змінювати партнера та толерантно ставляться до різних національностей та рас. Їм неважливий інтелектуальний та професійний рівень людини, ці студенти-психологи легко можуть знайти спільну мову з будь-ким та пристосуватися до будь-якого характеру людини, навіть якщо він є не дуже приємним, приймають будь-яку точку зору та не відповідають грубістю на грубість, вони приймають індивідуальність людини та виявляють терпимість до оточення та ситуацій. Середній рівень виявлено у 37% вибірки. Ці студенти також проявляють терпимість та толерантність по відношенню до інших людей, приймають їх особливості, але все залежить від ситуації, їх можуть дратувати окремі категорії людей, галасливі дитячі ігри та повільні люди, але їм подобаються креативні та оригінальні особистості. Повну нетерпимість до оточення мають лише 3% вибірки. Можна говорити, що такі студенти намагаються змінити і переробити партнера під себе, прагнуть визнання лише своєї точки зору, намагаються регламентувати дії партнера або домогтися схожості з собою.

У переважної більшості студентів-психологів (83%) було виявлена потреба бути самим собою. Тобто у цих студентів, провідним типом є спрямованість на партнера, схильність до партнерства в спілкуванні. Менше виражена у студентів-психологів стабільна модель спілкування (13%). Це свідчить, про певну ригідність у спілкуванні, небажання змінювати русло розмови та слідкувати власному сценарію перебігу спілкування. Мобільна модель спілкування виражена у 3% вибірки. У таких студентів добре розвинуте вміння підлаштовуватися до поведінки партнера, готовність до діалогу, здатність змінювати стиль спілкування в залежності від ситуації.

Важливою також у роботі психологів є здатність до прийняття інших. У студентів-психологів за цим критерієм виявлена тенденція до високого рівня здатності до прийняття інших (27%). Це свідчить про позитивне ставлення до людей. Переконаність у їх високих моральних і етичних принципах і переважання позитивних рис характеру. Виражена терпимість до людських слабкостей і недоліків. Схильність відчувати себе комфортно практично з будь-якою людиною. Більша частина вибірки, а саме 73% мають показник середнього рівня з тенденцією до високого. Такі студенти-психологи, також мають високі моральні та етичні принципи. Вони є терпимими до людських слабкостей і недоліків, але все ж таки залежно від ситуації у якій вони перебувають, вони можуть відчувати

роздратування, але спроможні це приховувати. Показники низького рівня та середнього з тенденцією до низького у респондентів не виявлено (0%).

Роблячи загальний **висновок**, важливо зазначити, що більша частина вибірки є толерантними особистостями. Майбутні психологи, приймають особистість та індивідуальність кожного партнера по спілкуванню, проявляють терпимість до його особливостей, ситуації та середовища. Ці студенти спрямованні на спілкування та на самого партнера, є терпимими до людських слабкостей і недоліків. Отже підводячи підсумок, важливо сказати, що комунікативна толерантність є однією із найважливіших професійної якостей становлення гарного спеціаліста і, як підтверджують дослідження, є необхідність розвивати її як професійну складову особистості майбутнього психолога, який обрав собі шлях допомоги іншим.

Література:

1. Бойко В. В. Коммуникативная толерантность : методическое пособие / В. В. Бойко. СПб : СПбМАПО, 1998. 24 с.
2. Горянська А. М. Проблеми толерантності в контексті особистісної зрілості студентів педагогічних спеціальностей // Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Випуск 6, частина 1. Київ, 2008. С. 188–192.
3. Декларация принципов толерантности // Век толерантности: Научно-публицистический вестник. М.: Изд-во МГУ, 2001. С. 12–14.
4. Шустова Л. П. Феномен толерантности в философских и психологопедагогических науках // Фундаментальные исследования. 2015. 123 с.

УДК 159.942-053.6

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЮНАКІВ

Марченко А. С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

angelinamarchenko9895@gmail.com

В сучасних умовах, коли швидко змінюються погляди на різні аспекти життя суспільства, особливого значення набуває перегляд пріоритетів в підготовці юнацтва до життя і праці. Емпатія є провідною соціальною емоцією і в найзагальнішому вигляді визначається як здатність індивіда емоційно відгукуватися на переживання інших людей. Емпатія як комунікативна властивість особистості юнака сприяє вирішенню глибоких людських питань і